

N:o 76.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 April 1869, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckt fråga om förändring af upp-
värmnings- och luftvexlingsanstalterna i Kamrarnes
sessionsrum.*

(R. A.)

Under erinran att, ehuru Riksdagen såväl år 1867 som sistlidet år beslutat, att uppvärmnings- och luftvexlingsapparaterna i Första Kammarens sessionsrum borde förbättras samt, oaktadt försök dertill blifvit gjorda, de öfverklagade olägenheterna likväl i betydlig grad ännu kvarstode, har Herr *E. G. Lilliehöök*, uti en inom nämnda Kammare den 9 sistlidne Mars väckt motion (N:o 53), hemställt att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret måtte uppdragas att låta förändra eller förbättra nämnda uppvärmnings- och luftvexlingsanstalter, så att värmen blefve öfver hela rummet jemnt fördelad, utan att något för helsan menligt luftdrag derefter måtte förmärkas.

Stats-Utskottet, till hvars handläggning denna fråga blifvit remitterad, har, i anledning deraf, anmodat bemälda Fullmäktige att genom sakkunnige personer låta utreda om och i hvad mån förbättring af de ifrågakvarande apparaterna är verkställbar eller huruvida andra och till ändamålets vinnande lämpliga anstalter må kunna åvägbringas. Till följd häraf hafva Fullmäktige, efter att i ämnet inhemtat yttranden af Föreståndaren för Teknologiska Institutet, Öfverdirektören K. Styffe och Professoren E. Edlund samt Ingenjören E. A. Wiman, uti en till Utskottet den 22 innevarande månad aflåten skrifvelse öfverlemnad dessa yttranden jemte en approximativ beräkning öfver de kostnader, som blefve förenade med den ifrågakvarande förändringens utförande på det sätt

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 4 Saml. 1 Afd. 42 Häft.

Öfverdirektören Styffe föreslagit, hvilken kostnad antagits icke komma att öfverstiga 6,300 R:dr; och hafva Fullmäktige hemställt att åt dem måtte varda uppdraget att, med ledning af Öfverdirektören Styffes förslag, låta utföra de arbeten, som kunna finnas erforderliga för en förbättrad och jemnare fördelad uppvärmning och luftvexling inom ofvannämnda sessionsrum.

Af Öfverdirektören Styffes i ämnet afgifna yttrande, hvilket härjemte bifogas, har Utskottet inhemtat, att såsom en bidragande orsak till de öfverklagade olägenheterna, bland annat, uppgifvits, att uppvärmningen och ventilationen af de begge Kamrarnes sessionsrum icke äro fullkomligt oberoende af hvarandra. Denna omständighet, i förening dermed att klagomål af ungefärligen samma beskaffenhet, som rörande Första Kammarens sessionsrum, ofta uttalats äfven rörande olägenheterna af uppvärmnings- och luftvexlingsanstalerna i Andra Kammarens sessionsrum, föranleder Utskottet att fästa uppmärksamheten derpå, att de föreslagna åtgärderna icke torde böra inskränkas endast till förstnämnda rum; men då Riksdagen, lika litet som Stats-Utskottet, lärer kunna ingå i pröfning af lämpligaste sättet för de öfverklagade olägenheternas afhjelpande, anser sig Utskottet endast böra hemställa,

att Riksdagen måtte besluta anmoda Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, så snart efter Riksdagens slut möjligen ske kan, låta anställa nödiga undersökningar om tjenligaste sättet för de öfverklagade olägenheternas afhjelpande i afseende å såväl Första som Andra Kammarens sessionsrum, vare sig genom förändring af de nuvarande uppvärmnings- och luftvexlingsapparaterna eller genom anbringande derstädes af andra fullt ändamålsenliga uppvärmnings- och luftvexlingsanstalter, samt att Fullmäktige derefter måtte ofördröjligen låta vidtaga de åtgärder, som för ändamålet vinande kunna finnas mest lämpliga och ändamålsenliga.

Härmed anser sig Stats-Utskottet jemväl hafva besvarat Andra Kammarrens sistlidne gårdag meddelade och denna dag Utskottet tillhandakomna remiss å Herr *S. Ribbings* inom sistnämnda Kammare gjorda framställning, att Riksdagen måtte uppdraga åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att låta förändra eller förbättra Andra Kammarrens uppvärmnings- och luftvexlingsapparater så, att det skarpa luftdraget åtminstone i de delar af rummet, der ledamöterna hafva sina platser, måtte mildras eller upphöra.

Stockholm den 29 April 1869.

På Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Promemoria rörande uppvärmningen och ventilationen af Riksdagens Första Kammars sessionsrum.

De med uppvärmningen och ventilationen af nämnda lokal förenade olägenheterna anser jag hufvudsakligen härröra af följande orsaker, nemligen:

1:o) deraf att ifrån rummet finnas tvänne särskilda afledningstrummor för luften, och att den ena af dessa, som till en början består af flera i vestra ytterväggen anlagda vertikala kanaler, för närvarande icke kan uppvärmas, hvarigenom lätt inträffar, att draget i denna trumma går i motsatt riktning emot den beräknade, så att kall luft genom densamma inledes och framkommer under den amfiteatraliska upphöjningen i främre delen af rummet;

2:o) att rummet har trenne, med flera *lågt sittande fönster* försedda, ytterväggar, hvilka icke, genom strålning från kakelugnar, kaminer eller andra apparater med upphettade ytor, erhålla någon värme och derföre, under i öfrigt lika förhållanden, blifva kallare än ytterväggarne i vanliga boningsrum, till följd hvaraf dels luften, som vid kalla ytterväggar i allmänhet nedsjunker, af dessa i förevarande fall *mera* afkyles än i vanliga, med likadana väggar försedda, rum, dels ock personer, som i rummet vistas, genom strålning förlora mera af sin kroppsvärme;

3:o) att utrymmet är så inskränkt, att många af Kammarens ledamöter måste erhålla sina platser tätt utmed ytterväggarne, och några på mindre än 2 fots afstånd från de lågt sittande nedra fönstren;

4:o) samt till en del sannolikt äfven deraf, att uppvärmningen och ventilationen af de begge Kamrarnes sessionsrum icke äro fullkomligt oberoende af hvarandra.

För att, så vidt utan alltför kostsamma förändringar möjligt är, afhjelpa de af dessa förhållanden föranledda olägenheter, torde jag få föreslå:

att den i vestra ytterväggen anbragta luftafledningstrumman måtte fullkomligt stängas, och, i fall så skulle finnas nödigt, det med densamma i förbindelse stående rummet under den främre amfiteatern, medelst under golfvet lagda rör, förenas med rummet under den andra amfiteatern, och således äfven med den andra afledningstrumman;

att utmed alla ytterväggar ett system af, på ändamålsenligt sätt fördelade och med erforderliga regleringskranar försedda, ångrör af omkring 1 decimalstums diameter anbringas bakom panelningarne, som derföre framflyttas ungefär 2,5 decimaltum ifrån väggarne samt både nertill och upptill förses med galler eller andra lämpliga öppningar, så att luften bakom panelningarne kan cirkulera;

att ångrör jemväl anbringas dels under främre amfiteatern, dels ock i de vertikala kanaler, som finnas i vestra gafvelväggen, så att denna kan till erforderlig grad uppvärmas;

att, till förekommande af drag från nedra fönsterraden, antingen höjden af dervarande skärmar ökas med omkring 2 fot, i hvilket fall skärmarnes öfra del kunde göras lös och, om så skulle önskas, af glas, eller ock öfver de nu befintliga skärmarne insättas fönster, så att rummet emellan dessa och de nuvarande innanfönstren, medelst de i fönstersmygarne anbragta ångrören kunde hållas varmt;

samt att alla fönster förses med rullgardiner, enär genom sådana, då de äro nedfällda, äfven luftens afkylning af fönstren i någon, om ock ringa mån förminskas.

Man skulle visserligen till afledning af luft från rummet äfven kunna fortfarande begagna den i vestra gafvelväggen varande trumman, *så framt denna på sätt nu blifvit föreslaget, kommer att uppvärmas*; men om i sådant fall luften derstädes någongång skulle blifva betydligt varmare än i den andra med ångrör icke försedda trumman, fruktar jag, att kall luft skulle kunna insugas genom den sednare och framkomma under den större amfiteatern till stort men för Kammarens der sittande ledamöter, och, om åter luften i den förra värmdes för litet, kunde draget i denna, likasom nu stundom sker, komma att gå nedåt, hvarföre jag anser rådligast, att blott hafva *en* afledningstrumma samt, om så skulle erfordras, heldre göra denna större, än använda tvänne särskilda.

Af det till förekommande af drag från nedra fönsterraden ofvan föreslagna alternativ, är det sednare tvifvelsutan verksammast; men regleringen af ångtilloppet fordrar, åtminstone i början, innan någon erfarenhet hunnit förvärfvas, stor uppmärksamhet, och bäst är naturligtvis, om sådana komplicerade tillställningar *kunna* undvikas. För underlättandet af rummets ändamålsenliga uppvärmning hade derföre varit önskligt, att de öfra fönstren från början kunnat göras så stora, att den nedra fönsterraden kunnat alldeles igensättas.

Slutligen torde jag böra nämna, att som detta yttrande först Påskdagen af mig blef begärdt, och dervid tillika tillkännagafs, att man önskade erhålla detsamma sednast i dag på morgonen, jag icke kunnat sjelf anställa några undersökningar rörande uppvärmningen under olika yttre temperaturförhållanden

m. m., utan har jag förlitat mig på de uppgifter derom, som blifvit mig benäget meddelade af Herr Ingeniör E. A. Wiman.

Stockholm den 1 April 1869.

Knut Styffe.

Undertecknad instämmer för sin del i Öfverdirektör Styffes förslag om ångrörs anbringande utefter vägarne.

Stockholm den 7 April 1869.

Er. Edlund.

N:o 77.

Ankom till Riksd. Kansli d. 29 April 1869, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om afskrifning af återstående oguldna beloppet af det för Ljungaåns sänkning beviljade låneunderstöd.

(R. A.)

För sänkning af Ljunga å med flera vattendrag inom Hjertlanda, Ljunga, Wrigstads, Stockaryds, Hjelmserids och Hultsjö socknar uti Westra härad af Jönköpings län blef, jemlikt Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelser af den 27 Mars och den 2 Juli 1858, beviljadt ett statsbidrag af 28,500 R:dr, deraf 5,700 R:dr såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och 22,800 R:dr såsom lån, hvilket sistnämnda belopp borde återbetalas på det sätt att, sedan lånet fått under fem år räntefritt innehafvas, skulle från och med år 1864 till och med år 1878 årligen inbetalas 8 procent å lånesumman med 1,824 R:dr samt år 1879 erläggas 1,645 R:dr 16 öre, hvarigenom hela lånet ansåges vara till fullo betaldt. Sedan arbetet, som utförts med en kostnad af 73,715 R:dr, blifvit fullbordadt,